

**ЛІНГВОЕКСПЕРТИЗА ВОЄННОЇ ПОРИ: СЕМАНТИКО-ТЕКСТУАЛЬНІ
МАРКЕРИ ПІДКАРНИХ ОЗНАК КРИМІНАЛЬНИХ ЗЛОЧИНІВ, ПОРОДЖЕНИХ
РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЮ ВІЙНОЮ**

*В. В. Калько, доктор філологічних наук, професор
кафедри українського мовознавства і прикладної лінгвістики,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
(Черкаси, Україна)*

e-mail: mkalko@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-9394-1664>

ідентифікатор Scopus-Author: 57219247796

*М. І. Калько, доктор філологічних наук, професор
кафедри українського мовознавства і прикладної лінгвістики,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
(Черкаси, Україна)*

e-mail: mkalko@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6042-4436>

ідентифікатор Scopus-Author: 57219238410

Розвідку присвячено встановленню інвентарю семантико-текстуальних маркерів підкарних ознак кримінальних злочинів, породжених російсько-українською війною, зокрема виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України та тимчасової окупації частини території України, а також глорифікації осіб, які здійснювали збройну агресію. Матеріалом розвідки є авторський архів семантико-текстуальних досліджень, виконаних на замовлення Управління Служби безпеки України в Черкаській області, які, крім результату – висновків спеціаліста, містять постанови про призначення семантико-текстуального дослідження, протоколи огляду сторінок користувачів соцмереж, їхні скриншоти, аудіо- та відеофайли в супроводі стенограм, наданих замовником.

Узагальнення власного досвіду семантико-текстуальних досліджень уможливило окреслення об'єктивного змісту ознак кримінальних злочинів, породжених російсько-українською війною, з подальшою інвентаризацією мовних засобів їх репрезентації. У ракурсі студії доцільним є запровадження понять семантико-текстуальний маркер шуканих ознак – інтегрант семантичного маркера як об'єктивного змісту ознаки та текстуального маркера як тексту загалом чи його фрагмента, у якому виражено цю ознаку.

Установлено, що найчастотнішою є дихотомічна ознака виправдовування й визнання правомірними агресії та окупації. Другою за поширеністю в досліджуваних матеріалах є ознака глорифікації агресорів й окупантів, а третьою – заперечення російської агресії та окупації.

Ключові слова: лінгвістична експертиза, семантико-текстуальне дослідження, виправдовування агресії, визнання правомірною агресії, заперечення агресії, глорифікація, семантичний маркер, текстуальний маркер.

Актуальність. Уже на другому тижні повномасштабного російського вторгнення в Україну – 3-го березня 2022-го року – Президент Володимир Зеленський підписав Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення кримінальної відповідальності за виготовлення та поширення забороненої інформаційної продукції», відповідно до якого «Кримінальний кодекс України» доповнили статтею 436-2 «Виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, глорифікація її учасників», що передбачає покарання виправними роботами на строк до двох років, або арештом на строк до шести місяців, або позбавленням волі на строк до трьох років (13). У період від березня 2022 року, коли ця норма набула чинності, до 30 вересня 2022 року суди ухвалили за статтею 436 2 ККУ 99

вироків особам, які поширювали в інтернеті інформацію, що містила виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії РФ проти України та глорифікацію її учасників (4, с. 48).

Від березня 2022 року й донині викладачі кафедри українського мовознавства і прикладної лінгвістики – члени Комісії з філологічної експертизи ЧНУ імені Богдана Хмельницького – регулярно виконують семантико-текстуальну експертизу на замовлення Управління Служби безпеки України в Черкаській області. Правда, з огляду на те, що виконавці не сертифіковані як експерти, вони провадять семантико-текстуальні дослідження і за їх результатами пишуть висновки спеціаліста, що не є правовою кваліфікацією, а лише констатацією об'єктивного змісту тексту з позиції спеціальних знань у галузі семантико-текстуальних експертних досліджень, тобто слугують джерелом доказів.

Виконувані семантико-текстуальні дослідження становлять підвид лінгвістичної експертизи, яку проводять для встановлення об'єктивного змісту, стилістичних та інших мовних особливостей письмового або усного (зміст якого надано у вигляді текстового відтворення) текстів та окремих їхніх компонентів (фрагментів, висловлювань, термінів, понять, слів і словосполучень), що мають значення для справи. У постанові про призначення семантико-текстуального дослідження зазвичай є комплексне запитання до спеціаліста: чи містять надані матеріали ознаки виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, тимчасової окупації частини території України, а також глорифікації осіб, які здійснювали збройну агресію?

Матеріалом семантико-текстуального дослідження є надані слідчими Управління Служби безпеки України в Черкаській області протоколи огляду сторінок користувачів заборонених в Україні соцмереж «Однокласники» та «Вконтакте», а отже, досліджувані об'єкти – це передовсім писемні тексти постів та перепостів загалом, їхні фрагменти, окремі висловлення, слова, написи тощо. Якщо поставало завдання зробити семантико-текстуальну експертизу усного мовленнєвого повідомлення, що містить аудіо- чи відеофайл, то замовник експертизи разом із цифровим записом мовлення обов'язково надавав дослівне текстове відтворення його змісту (стенограму), виконане власними засобами.

Розв'язання поставлених замовником завдань уможлиблює використання відомостей, отриманих за допомогою спеціальних знань у галузі лінгвістики загалом та прикладної лінгвістики, етнолінгвістики, лінгвокультурології, соціолінгвістики, психолінгвістики, теорії мовленнєвих актів зокрема, а також посібників, академічних наукових праць, словників, довідників, спеціальної літератури.

Аналіз останніх джерел та публікацій. Лінгвістична експертиза текстів антидержавницького спрямування загалом та їх семантико-текстуальні вивчення зокрема покликане допомогти слідчим у царині безпеки, зрозуміти специфіку побудови дискурсу, що містить підкарні ознаки (35, с. 445). На думку вчених, тексти, спрямовані на внутрішньогрупові цінності та головні ідентичності, є основою для підтримки та виправдання агресії (31, с. 100), виправдовувальну інтерпретацію насилля як однієї з форм захисту (30, с. 230). У контексті нашого дослідження присутніми є положення праць Т. ван Дейка, присвячених вивченню ідеології як форми соціального пізнання. Учений зауважував, що інтерпретація ідеології як когнітивної системи дає змогу використовувати її в процесах формування соціальних поглядів різних прошарків суспільства й за рахунок цього провадити опосередкований контроль за їхніми соціальними практиками і, своєю чергою, мовленнєвою діяльністю (28, с. 247–248). Конкретним підтвердженням цих теоретичних узагальнень якраз і є породжена впливом російської ідеологічної пропаганди антидержавницька проросійська позиція окремих українських користувачів соціальних мереж.

Проблеми взаємозв'язку мовознавства, судочинства, криміналістики порушено в працях зарубіжних лінгвістів (див. 29–36). В українському мовознавстві питання

лінгвістичної експертизи висвітлено в студіях Б. М. Ажнюка (1), Л. В. Ажнюк (2, 3), Н. В. Артикуци (5), К. Ю. Голобородька (6), О. Л. Даценко (7–9), Є. В. Ковкіної (10), Л. Ф. Компанцевої (11; 12), Н. В. Кондратенко (13), Ю. Ф. Прадіда (16; 17), В. Я. Радецької (18), Л. В. Свиридової (19), О. П. Сидоренко (20), Д. Ю. Сизонова (21), Г. А. Черненко (23), Л. І. Шевченко (24) та ін.

Уперше специфіку семантико-текстуальних досліджень конфліктогенного інтернет-контенту періоду повномасштабного воєнного вторгнення РФ на територію України, зокрема характеристику вияву ознак виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України та тимчасової окупації частини території України, а також глорифікації осіб, які здійснювали збройну агресію, представлено в публікаціях Л. В. Шитик (25; 26). Уважаємо актуальним встановлення семантико-текстуальних маркерів зазначених підкарних ознак.

Мета статті – інвентаризація семантико-текстуальних маркерів підкарних ознак кримінальних злочинів, породжених російсько-українською війною.

Матеріали й методи дослідження. Матеріалом нашої розвідки є авторський архів виконаних семантико-текстуальних досліджень, який, крім висновків спеціаліста, містить постанови про призначення семантико-текстуального дослідження, протоколи огляду сторінок користувачів соцмереж, їхні скріншоти, аудіо- та відеофайли в супроводі стенограм, наданих замовником. Узагальнення власного досвіду семантико-текстуальних досліджень уможливило окреслення об'єктивного змісту ознак кримінальних злочинів, породжених російсько-українською війною та інвентаризацію семантико-текстуальних маркерів як мовних засобів їх презентації. Вивчення мовленнєвого матеріалу з метою визначення в його структурі наявності шуканих ознак передбачає застосування спеціальних методів та прийомів мовознавства. За допомогою методу спостереження дібрано інформацію про спеціальні лексеми, що містять семантичне забарвлення спонукання до певних дій; метод лінгвостилістичного аналізу дає змогу визначити стиль та жанр тексту, його функції, стилістичні засоби й прийоми, виявити коло передбачуваних адресатів та інші екстралінгвальні чинники; метод моделювання використано для формування версій щодо значення висловлювань, виражених у формі закликів, а також у побудові типових аналогів; на основі методу інтент-аналізу визначено комунікативний намір – інтенцію автора досліджуваного висловлювання (повідомлення); методи семантико-синтаксичного й лексико-граматичного аналізу застосовано для з'ясування значення слів, словосполучень, речень у контексті висловлювань і надфразної єдності.

Результати дослідження та їх обговорення. Семантико-текстуальна експертиза мовлення покликана розв'язувати завдання, що стосуються об'єктивного змісту тексту загалом, окремих його фрагментів, висловів та слів у соціальному контексті. Оскільки слово функціює в тексті, установити лексичне значення можна лише через аналіз його вживання.

У ракурсі нашого дослідження доцільним вважаємо запровадження понять семантико-текстуальний маркер шуканих ознак (СМТ) – симбіоз семантичного маркера (СМ) як об'єктивного змісту ознаки та текстуального маркера (ТМ) як текстового фрагмента, що виражає цю ознаку.

Найчастотнішою в досліджуваних матеріалах є дихотомійна ознака виправдовування й визнання правомірними агресії та окупації. Об'єктивний зміст цих двох ознак, з одного боку, *виправдовування*, а з іншого – *визнання правомірними збройної агресії Російської Федерації проти України та тимчасової окупації частини території України*, є суголосними з огляду на їхню дефініцію, пор.: *виправдовування* – «дія за значенням виправдовувати: визнаючи кого-небудь невинним, правим, доводити це; допускати можливість чого-небудь, робити допустимим що-небудь» (22, I, с. 459) і *правомірний* – «який спирається на закони розвитку природи і суспільства, на право; // виправданий, не випадковий» (22, VII, с. 508).

СМ цієї двоєдиної ознаки в публікаціях на сторінках інтернет-користувачів соцмереж є передовсім виправдовування та визнання правомірними російської агресії та окупації шляхом використання пропагандистського прийому «адвокатської» інтерпретації, тобто виправдувального їх витлумачення (пор.: *виправдувальний* «який є виправданням для кого-небудь, пояснює і пом'якшує чийсь провину; який стверджує невинність підсудного» (22, I, с. 459)). Це зокрема:

СМ–1.1.: інтерпретація повномасштабної війни як «спеціальної воєнної операції», що є акцією боротьби з нацизмом, очищення України від нацизму, палко підтримуване російським народом, та справедливої помсти нацистам з огляду на путінську концепцію денацифікації України як одного з головних завдань т. з. «СВО»:

ТМ–1.1.1.: *«24 февраля 2022 года, когда Вооруженные силы РФ начали проводить спецоперацию по демилитаризации и денацификации Украины»;*

ТМ–1.1.2.: *«Россию не остановит Бандеровщина будет уничтожена!»* (креалізований текст, невербальний компонент якого – фотознімок, на якому зображено букву «Z»);

ТМ–1.1.3.: *«В спецоперации на Украине берут участие чеченцы, русские, аварцы и десятки других национальностей, которые настроены очень решительно по отношению к украинским неонацистам и бандеровцам и покажут украинским фашистам, что настоящая сила заключается в единстве, справедливости и правде!»;*

ТМ–1.1.4.: *«...когда все это закончится, не только бандеровский черно-красный, но и флаг независимой стоит внести в список нацистской символики»;*

ТМ–1.1.5.: *«...столько уродов прикрывались сине-желтым, сколько зла совершили»*, підтекстом якого є потреба справедливої помсти «уродам» за скоєне зло;

ТМ–1.1.6.: *«После всего этого народ втихую начинает все больше поддерживать Россию. Постепенно до людей доходит, что денацификация реально нужна»* (відвертий фейк);

ТМ–1.1.7.: *«Сегодня. 11.05.2022 на освобожденных от бандерскота территориях. Все больше и больше освобожденных поселков. Все меньше укропия. Посмотрите как рады жители теперь уже бывшей Украины освобождению от укронацистов»* (креолізований текст, вербальний компонент якого поєднаний із зображенням особи чоловічої статі у військовій формі РФ поряд із броньованою машиною РФ з червоними прапорами та прапором Росії);

ТМ–1.1.8.: *«Очистите землю от этой мрази!!!! ...Парни, мужчины, пацаны! Мы душой и сердцем с вами!»;*

ТМ–1.1.9.: *«Украинцы, опомнитесь, наконец, гоните бандеровщину вместе с Зеленским!»;*

ТМ–1.1.10.: *«Военнослужащие Донецкой Народной Республики с начала суток ликвидировали 52 украинских националиста».*

СМ–1.2.: інтерпретація повномасштабної війни як СВО, освяченої російською церквою та спрямованої на консолідацію нації перед великою загрозою:

ТМ–1.2.1.: *«Главная цель специальной военной операции на Украине и в Донбассе... – в консолидации, в сосредоточении всей нашей нации перед лицом огромных внешних опасностей!»* (слова патріарха РПЦ Кирила – Володимира Гундяєва).

СМ–1.3.: інтерпретація повномасштабної війни як акції порятунку України від націоналізму, який неминуче призведе до її смерті як держави (вінець цинізму «денацифікаторів»):

ТМ–1.3.1.: *«Соседка видела, как какую-то девочку лет 13–14 к столбу привязали и вытопали, якобы за кражу, потом изнасиловали. Рядом проезжавшая полиция не возражала. Это называется радикальный национализм. В России США пыталась тоже такое насаждать с начала 90-х. Но РФ справилась, а независимая нет. В рамках современной общественной формации национализм – смерть для любого государства, ибо*

разрушает своей гнилью социум изнутри» (фейк про вигадану сусідку, що ілюструє т. з. «радикальный национализм» та «доленосний» висновок, який із нього випливає).

СМ–1.4.: інтерпретація повномасштабної війни як операції, спрямованої на знищення українських «бойовиків», звільнення цивільних об'єктів та мирного населення:

ТМ–1.4.1.: *«Операция прошла успешно, этот участок промзоны освобожден. Вывод мирных граждан с территории предприятия «Азот» в Северодонецке. Освобождено более 800 мирных жителей»;*

ТМ–1.4.2.: *«...силы ДНР и российские войска полностью освободили металлургический комбинат имени Ильича в Мариуполе от украинских боевиков».*

СМ–1.5.: інтерпретація повномасштабної війни як спрямованої на знищення винятково військових об'єктів з огляду на путінську концепцію демілітаризації України як одного з головних завдань т. з. «спеціальної воєнної операції»:

ТМ–1.5.1.: *«Обстрелы (в Киеве) как и раньше, только по военным объектам на окраинах».*

СМ–1.6.: інтерпретація збройної агресії Російської Федерації проти України як внутрішнього громадянського конфлікту та як акції помсти українцям інших регіонів за Донбас:

ТМ–1.6.1.: *«Месть бандеровским 3,14дарасам ... за кровь и слёзы детей Донбасса!»;*

ТМ–1.6.2.: – *«За Луганск и За Донбасс. За кровь пролитых матерей, За смерть отцов и их детей».*

СМ–1.7.: інтерпретація збройної агресії Російської Федерації проти України як внутрішнього конфлікту між трьома слов'янськими народами:

ТМ–1.7.1.: *«Лукашенко заявил, что конфликт на Украине – это внутреннее дело трех славянских народов, и мы должны сами, без европейцев и американцев, решать эту проблему. Здесь есть одно “но” – если исключить из конфликта европейцев и американцев, то в ту же секунду исчезнет и сам конфликт».*

СМ–1.8.: інтерпретація воєнної агресії та окупації як відповіді на загарбницькі плани неадекватних українців:

ТМ–1.8.1.: *«Возьмем Москву! Сибирь захватим!!!» – оралы пьяные хохлы».*

СМ–1.9.: інтерпретація воєнної агресії як єдиної правильної відповіді чоловіків т.з. «ДНР» та «ЛНР» на «звірства» демонізованих військовиків:

ТМ–1.9.1.: *«Когда разрушают твои дома, убивают женщин и детей, у мужчины один выход, взять в руки оружие и встать на защиту своего народа».*

СМ–1.10.: інтерпретація воєнної агресії як акції суворого правомірного покарання «найманців»:

ТМ–1.10.1.: *«Нужно жестоко наказать наёмников за совершенные преступления, которые предусматривают смертную казнь, к тому же, принародно, как в Киеве в 1946 году, чтобы другим искателям приключений неповадно было».*

СМ–1.11.: інтерпретація військових дій як таких, що спрямовані не проти українських військових, а проти т. з. «укрнатовцев»:

ТМ–1.11.1.: *«...поздравляют нас укрнатовцы с праздником. Они нас уже активно поздравляют. И мы их тоже поздравляем.Сегодня много раненых было местных, целый день скорые работали. Бьют по поселкам, в которых никого нет, просто обстреливают. По коровниках... Твари. Ну, это как всегда, истерия у них. Угу, на день России, да? Ну, и не только, потому что чувствуют, что конец их близок на этой земле, поэтому просто-напросто хотят досадить».*

СМ– 1.12.: інтерпретація воєнної агресії як антитерористичної акції:

ТМ–1.12.1.: *«...аналогичным образом вели себя террористы ИГИЛ в Сирии», у яких із «українськими терористами» – «общие учителя»* (очевидно, йдеться про США і НАТО).

СМ–1.13.: інтерпретація воєнної агресії як війни зі світовою антиросійською коаліцією, а не війни з українським народом:

ТМ–1.13.1.: *«Россия воюет не с украинским народом, который для неё является своей родной кровью и плотью, а с антироссийской военно-политической системой, созданной англо-саксами (США+Британия+Евроколонии) в стране в результате вооруженного государственного переворота в 2014 г., и который эти мировые падальщики используют в качестве своего инструмента в борьбе против России»;*

ТМ–1.13.2.: *«Россия бросила вызов Америке! Идет война за передел мира, против фашизма, в которой Россия воюет – за будущее поколений! Будьте мужественными! Поддержите свою Родину!»*

СМ–1.14.: інтерпретація воєнної агресії як звільнення «Вітчизни» від американської окупації:

ТМ–1.14.1.: *«Освобождаем Отечество от 30-летней американской оккупации!»*

СМ–1.15.: інтерпретація російської агресії як повторного визволення Європи від фашизму:

ТМ–1.15.1.: *«Русский солдат снова освобождает Европу от фашизма!!!»*

Часто такі інтерпретації в межах аналізованого контексту підсилює застосування демонізації ворога – найстарішого пропагандистського прийому, який просуває уявлення про ворога як загрозливого, злого агресора, що має лише руйнівні цілі. Прийом спрямований на викликання ненависті до ворога, необхідної для того, щоб легше завдати йому болю та деморалізувати. ТМ є негативно конотовані слова, словосполучення, речення, у яких демонізовано Президента України, українську владу загалом та конкретних владців і політиків зокрема, українську армію назгал та військовиків зокрема: «неонацисты», «нацики», «бандеровцы», «фашисты», «суки», «уроды», «убийцы и насильники», «бандерскот», «бандеровские 3,14дарасы». «чубатые мрази», «твари», «взрощенные на сале и Гитлере ублюдки», «нелюдь, фашистская тварь вроде Гитлера»; «шоу с кровью и трупами, толпы кенгуру в вышиванках, скандирующих “Москоляку на гильяку!”»; «Зеленский готов уничтожить всех полностью до последнего украинца ему так сказал Байден»; «Вот что натворила украинская армия и власть уничтожила Донбасс и уничтожает своих украинцев»; «Эта власть киевская уничтожает народ Украины»; «Украинская власть полностью уничтожит народ Украины и скажет, что это Россия»; «Порошенка, Турчинова, Зеленского, Ахметова, Юльку, Третьякова, власть олигархов нужно повесить на банковской за убийство народа Украины и Донбасса»; «Нелюди, недоионы, так сказать, которые умеют воевать только с мирными гражданами, женищинами с детьми, со стариками, которые кричат: “Мы будем делать из ваших детей пирожки, будем резать вам головы”»; «Раз уж нас называют нацистами, то и действовать мы будем, как нацисты, и убивать русских, невзирая на возраст».

Другою за поширеністю в досліджуваних матеріалах є ознака глорифікації агресорів та окупантів. У розвідці під глорифікацією розуміємо дію за значенням *глорифікувати*, або славословити, прославляти «робити кого-, що-небудь славнозвісним, популярним, відомим; звеличувати, вихвалити кого-, що-небудь, створювати популярність, славу комусь» (22, VIII, с. 287). Окрім прямого прославляння, найчастотнішими семантичними маркерами глорифікації є, з одного боку, героїзація як наділення когось рисами героя «видатної своїми здібностями й діяльністю людини, що виявляє відвагу й самовідданість у бою та праці, здійснює великі вчинки на благо людського суспільства» (22, II, с. 56), а з іншого – сакралізація як надання священності, наповнення сакральним характером когось чи чого-небудь. СМ глорифікації є:

СМ–2. 1.: власне-глорифікація російських агресорів та окупантів разом із їхніми посіпаками-сепаратистами:

ТМ–2.1.1.: *«Русская слава летит над землей. Победа за нами, мы шли к ней годами. Свободный Донбасс, мы навеки с тобой. Победа за нами, в руках наших знамя. 202 полк 1 батальон с тобой!»;*

ТМ–2.1.2.: «...в славный путь проводили очередную партию патриотов в ЛНР и ДНР для участия в специальной операции»;

ТМ–2.1.3.: «Уставший, потрёпанный, голодный, но непобеждённый! Слава русскому солдату!».

СМ–2.2.: глорифікація через героїзацію та/або сакралізацію Путіна, якого світ визнав військовим злочинцем:

ТМ–2.2.1.: «Путин спас наш народ, он – герой. Не только нас он спас, он спас Россию. И как не приклоняться перед ним, как перед человеком? Я никогда не любил говорить красивые слова перед кем-то, но Путин – дар божий, он подарил нам свободу» (слова Рамзана Кадилова);

ТМ–2.2.2.: «Мы за Путина! Путин – герой России!», (невербальні компоненти – фото Путіна та зображення чоловіка у військовій формі РФ поряд із прапором Росії).

СМ–2.3.: глорифікація агресорів, виявлена через возвеличення Путіна над світом як генералісімуса (це підтверджують погони на його кітелі), який переломить світовий порядок:

ТМ–2.3.1.: «Пророчество! Владимир оденет мундир и Мир вздрогнет, наступит переломный момент мирового порядка», завдяки чому Росія стане завойовником багатьох народів: «Воспрянет Россия, покоряться многие народы и падут ниц...».

СМ–2.4.: глорифікація агресорів, виявлена через найвищу оцінку діяльності Путіна на посту президента: «То, что он сделал, это реально чудо» (пор.: значення слова чудо «найвищий вияв чого-небудь, яких-небудь ознак, якостей, властивостей; те, що викликає загальне захоплення, вражає своїми якостями, властивостями; те, що гідне великого подиву, незвичайне, дивовижне» (22, XI, с. 374):

ТМ–2.4.1.: «Путин стал руководить страной в 48 лет без опыта и связей. Была война, разруха, нищета и грабеж страны. Возможно что-то поменялось было примерно 5 % из 100 %. То, что он сделал, это реально чудо. Вся желчь в его сторону может исходить только от врагов России».

СМ–2.5.: глорифікація російських агресорів, виявлена через всенародну підтримку високої і священної місії Путіна:

ТМ–2.5.1.: «Держись, Владимир! Русь с тобой! Мы встанем за тебя стеной! И Бога молим за тебя, всем сердцем Русь и Мир любя! Держись – тебя нельзя сломать, Ведь за тобой Россия-мать! Все возвратиться на круги своя, достаточно послушались мы хрени, ни перед кем еще и никогда, Россия не вставала на колени!!!»

СМ–2.6.: глорифікація як прославляння путінських маріонеток, зокрема Рамзана Кадилова – переможця «неонацистів»:

ТМ–2.6.1.: «Не хотите памятник Жукову, победившему фашистов? Будет вам памятник кадырову, победившему неонацистов!..»

СМ–2.7.: глорифікація через героїзацію «двохсотих» ватажків бойовиків:

ТМ–2.7.1.: «Жили как воины, ушли непобежденными, защищая родную землю от украинских фашистов. Светлая Память вам мужики!» (невербальний компонент – фото Олександра Захарченка, Арсена Павлова на псевдо «Моторола» та Михайла Толстих на псевдо «Гіві»);

ТМ–2.7.2.: «Гиви был настоящим народным командиром, легендой при жизни. Михаила отличали особое мужество...»;

ТМ–2.7.3.: «Ты увидишь Победу, Батя! 26 июня родился Александр Захарченко»;

ТМ–2.7.4.: «Непобежденный» (невербальний компонент – фото О. Захарченка);

ТМ–2.7.5.: «26 июня 1976 года день рождения Александра Захарченко. Военный и государственный деятель Донецкой Народной Республики. Глава государства, председатель Совета министров и верховный главнокомандующий вооружёнными силами ДНР».

СМ–2.8.: глорифікація через героїзацію бойовиків т. з. «збройних сил ДНР»:

ТМ–2.8.1.: *За ним (Гіві) смело шли бойцы и неизменно побеждали... Бойцы «Сомали» с честью продолжают дело Гиви и в лучших традициях подразделения, совершая подвиги, освобождают Донбасс).*

СМ–2.9.: *гlorифікація через героїзацію та/або сакралізацію російських військовиків:*

ТМ–2.9.1.: *«Молимся за вас! Храни вас Бог! Ребята! Возвращайтесь с победой!»* (невербальні компоненти – фото Путіна, фото військовиків РФ, рубрикаційне зображення георгіївської стрічки);

ТМ–2.9.2.: *«Российские военнослужащие во время специальной военной операции на Украине и в Донбассе показывают удивительные примеры мужества и самопожертвования, и все это идет от их внутреннего нравственного чувства»;*

ТМ–2.9.3.: *«Растет в нас чувство любви к Отечеству. И мы видим, как сейчас наши молодые ребята защищают Россию на поле боя. Наши священники, которые опекают наших воинов, рассказывают мне о удивительных примерах мужества, самопожертвования, способности жизнь свою положить за друга своего. Откуда это? Не от высокой зарплаты, не от поощрений начальства, не от желания продвинуться по службе, но от внутреннего нравственного чувства, воспитанного православной верой»;*

ТМ–2.9.4.: *«Участие в специальной операции – это священный долг каждого гражданина нашей великой Родины – России!»;*

ТМ–2.9.5.: *«Герои спецоперации. Подвиги от бойцов ВС РФ»;*

ТМ–2.9.6.: *«Участники сво ежедневно проявляют решительность, мужество и отвагу»;*

ТМ–2.9.7.: *«В течении суток отражал яростные атаки противника на укрепления ВС РФ»;*

ТМ–2.9.8.: *«Младший сержант Алексей Алехин совершил поступок настоящего героя»;*

ТМ–2.9.9.: *«Младший сержант Субутай Кара-Сал в составе экипажа РСЗВ совершил невозможное. Им удалось уничтожить 2 боевые машины и более 30 националистов»;*

ТМ–2.9.10.: *«Военнослужащий ВС России Ибрагимхалил Гаджиев, получив тяжелое ранение от гранатометного выстрела, продолжил вести бой, чтобы спасти сослуживцев. Он просто не мог бросить своих и уничтожил свыше 50 нацистов»;*

ТМ–2.9.11.: *«Уроженец Воронежской области, заместитель командира мотострелкового батальона майор Иван Величко 27 февраля, выполняя боевую задачу, попал в засаду украинских националистов. В ходе ожесточенного боя благодаря профессиональным навыкам и проявленному героизму расчет Ивана уничтожил две боевые бронированные машины и около двадцати националистов»;*

ТМ–2.9.12.: *«Несмотря на контузию и сильные ожоги, несмотря на непрекращающийся шквальный огонь и полученные травмы, старший прапорщик Молошняк помог выбраться и вывез из-под обстрела националистов более 60 военнослужащих полка»;*

ТМ–2.9.13.: *«Виктор Дудин с первого захода в дуэльном бою уничтожил вражеский самолет, предотвратив нанесения удара по нашим войскам»; «Умело применяя полученный боевой опыт», «продемонстрировав высочайшее мастерство»; «используя эффект внезапности, он первым пуском ракеты уничтожил военную цель»;*

ТМ–2.9.14.: *«Герои нашего времени. Иванова накрыла собой тяжело раненого военнослужащего, который не смог самостоятельно укрыться от огня противника. Благодаря самоотверженному поступку Ивановой, жизнь бойца была спасена. Сама Екатерина получила осколочное ранение. Санитарный автомобиль своевременно добрался до госпиталя, где всем раненым была оказана помощь, рассказали в Минобороны РФ»;*

ТМ–2.9.15.: *«Спасибо Вам за вашу работу!!!! Спасибо от матерей! Спасибо от детей!!! Храни Вас Бог. Помните, Вас ждут и Вами гордятся! Вы сила и опора своей страны и своих близких!!! Победа за вами и сила ваша в правде! На ваших плечах держится мир! Низкий поклон вашим родителям, которые воспитали Героев!!!»*

СМ–2.10.: глорифікація через прославляння, героїзацію та/або сакралізацію «двохсотих» російських військовиків:

ТМ–2.10.1.: *В бою с украинскими националистами, освобождая г. Попасная, смертью храбрых погибли: Потапенко Валентин Николаевич 1977 г.р. и его сын Потапенко Александр Валентинович 2002 г.р. Светлая память погибшим героям!»;*

ТМ–2.10.2.: *«...героически погиб уроженец г. Нижневартовска, младший сержант воздушно-десантных войск»;*

ТМ–2.10.3.: *«В ходе специальной военной операции на территории Украины... Сергей погиб как герой».*

СМ–2.11.: глорифікація російських агресорів, виявлена через безпосереднє прославляння військовослужбовців РФ:

ТМ–2.11.1.: *«Русские всегда делят победу и славу, поражения и смерть на всех поровну»; «Почему в русском языке нет фразы: «Я победю»? Потому что – МЫ победим!»;*
«Победа будет за нами!»

СМ–2.12.: глорифікація агресорів, виявлена через пряме прославляння російських військовиків, які гідні слави прадідів як переможців над фашизмом у Другій світовій війні:

ТМ–2.12.1.: *«Славный правнук»* (текст під фото).

СМ–2.13.: глорифікація через аналогізацію «героїв» російсько-української війни з героями Другої світової війни:

ТМ–2.13.1.: *«Теперь (як і під час Другої світової) создается (в России) новый пантеон живых и мертвых героев войны, на их честь называются улицы, школы, скоро появятся бюсты, памятные таблички»;*

ТМ–2.13.2.: *«Так было во времена Великой Отечественной войны, и такое же единство мы видим в рядах Вооруженных сил и добровольческих формирований»;*

ТМ–2.13.3.: *«Исторический момент. В освобожденном Мелитополе зажгли Вечный огонь, который последние 7 лет там был потушен с подачи укронацистов. Низкий поклон вам, бойцы! Наши ветераны бы вам гордились!»*

СМ–2.14.: глорифікація через суперлятивацію, тобто наділення ознаками найвищого ступеня вияву, реалізована в тексті через вживання прикметника у формі найвищого ступеня порівняння:

ТМ–2.14.1.: *«Как бы бесились либералы, но Путин, это мощь, это величие, это лучший в мире президент, достойный своего народа»;*

ТМ–2.14.2.: *«Наши парни на Изюмском направлении. Просто лучшее!»* (креолізований текст, що, крім вербального компонента, містить ряд зображень осіб чоловічої статі у військовій формі РФ поряд із військовою технікою РФ);

ТМ–2.14.3.: *«Вы самые лучшие, мы любим вас, бойцов российского спецназа!»*

СМ–2.15.: глорифікація агресорів, виявлена через оцінку найвищого пілотажу військових льотчиків СУ-35. Слово *фантастика* в тексті під фото вжито зі значенням «те, що виходить за межі звичайного, ймовірного, що вражає, приголомшує чимось; надзвичайне, дивовижне, разюче» (22, X, с. 561):

ТМ–2.15.1.: *«Они делают просто фантастику».*

Третьою за частотністю є ознака заперечення російської агресії та окупації, яку ми потрактуємо як дію за значенням *заперечити* «не погоджуватися з ким-, чим-небудь у чомусь, висловлювати протилежну думку; заява про незгоду з ким-, чим-небудь, доказ проти чогось; спростування чого-небудь; невизнання існування, значення, доцільності чого-небудь; те, що своєю появою, самим фактом свого існування заперечує що-небудь, свідчить про його неспроможність» (22, III, с. 250).

Семантичними маркерами заперечення російської агресії та окупації є:

СМ–3.1.: власне-заперечення присутності армії РФ на Донбасі, поєднане, по-перше, зі звинуваченням українських військовиків (в інтерпретації автора допису – *«украинских нацистов»*) в агресії щодо співвітчизників – жителів Донбасу, а по-друге, з демонізацією українців та їхніх покровителів із Заходу:

ТМ–3.1.1.: *«Украинские нацисты панически боятся разведения сил на Донбассе, ведь тогда весь мир увидит, что никаких русских армий там нет, а чубатые мрази более пяти лет обстреливают и убивают соотечественников под одобрение еще больших мерзавцев с Запада».*

СМ–3.2.: власне-заперечення воєнних намірів Росії щодо України:

ТМ–3.2.1.: *«Мы, как и вы, не хотим воевать, а хотим жить в согласии, и чтобы никто не расшатывал мир в наших странах и в наших отношениях»* (звернення до українців Рамзана Кадірова).

СМ–3.3.: заперечення через демонізацію українських військовиків та переадресування звіртств і терористичних актів, учинених арміями РФ та ДНР на ЗСУ, звинувачення ЗСУ в інсценуванні скоєних нібито українськими військовиками вбивств як таких, що їх начебто вчинили армії РФ:

ТМ–3.3.1.: *«...украинская армия прикрывается мирными жителями как живым щитом, обстреливает мирных, выгоняет из квартир, чтобы оттуда стрелять по войскам РФ и ДНР»;*

ТМ–3.3.2.: *«Нацики, как только вошли в Бучу, начали звереть. “Очищали от коллаборантов”. Причем РФ отвели войска еще 30 числа. Но еще 1 и 2 апреля тута снаряды летели, скорее всего это выдают сейчас за зверства российских солдат»;*

ТМ–3.3.3.: *«Нацики, как только вошли, стреляли во все, что движется... Укры убили собаку, потому что она гавкала... Сгорела машина от укробстрела и сарай снесло нафиг»;*

ТМ–3.3.4.: *«РФ стрелять по мирным резону нет, а вот украм есть. К тому же некоторые трупы оказались постановочными. Для количества. Стряпали на скорую руку. Есть видео с двигающимися “мертвецами”, и встающими, когда камера на них перестала смотреть»;*

ТМ–3.3.5.: *«...у нациков крышу окончательно снесло. Пздц, что они в Буче устроили. Украина окончательно превратилась в аналог ИГИЛ»;*

ТМ–3.3.6.: *«Украинцам нужно бояться не Российскую армию, а собственную, нациков и бандеровцев. Которые ради своих интересов взорвут жилой дом, устоят теракт в оживленном месте! Чтобы обвинить Россию! Украинцы, будьте бдительны! Вас используют ваши власти! Охраняйте свои дома!»*

СМ–3.4.: заперечення російської агресії через її інтерпретацію як української агресії на Донбасі, що призвела до багатотисячних жертв:

ТМ–3.4.1.: *«Весь мир закрывает глаза на украинскую агрессию. По данным ООН, за время конфликта на Донбассе погибло от 13 тысяч человек, среди них – более 100 детей. Но ни эти жертвы, ни другие страдания населения ЛДНР из-за обстрелов ВСУ за 8 лет боевых действий не были удостоены внимания мира. Сожалеть об Украине гораздо более модно, а все остальное, как сейчас любят говорить – «фейк». Так вышло, что “фейком” стал целый регион населением в 4 миллиона человек».*

Популярність комп'ютерно опосередкованої комунікації зумовила виникнення та активне поширення в публічному інтернет-просторі креолізованих текстів – текстових матеріалів із використанням різних ілюстрацій. Такі тексти становлять візуальну, структурну і змістову цілість, що потребує аналізу представлених текстових матеріалів у контексті їхнього невербального складника, якщо він загальновідомий і його оцінка не потребує спеціальних знань у галузі науки, мистецтва, техніки тощо. Надзвичайно поширені вони і в досліджуваному матеріалі. Ось приклад аналізу одного з креолізованих текстів, у якому виявлено ознаку глорифікації агресорів та окупантів, семантичний маркер якої – аналогізація «героїзму» внуків (сучасних російських солдатів) із героїзмом дідів (учасників, а нині – ветеранів Другої світової війни), текстово виявлена як ветеранська подяка: *«Спасибо внук, за то, что мочишь этих сук»*. Вона є компонентом креолізованого тексту, що містить водночас і графічні зображення, які употужнюють оприявлення ознаки глорифікації; з одного боку, це георгіївська стрічка, а з іншого – своєрідна свастика

рашистів – латинська літера «Z». Георгіївська стрічка (як окремий елемент зображення або як викладена нею літера «Z»), що була прототипом радянських нагород, зокрема ордена Слави, з 1945 року вважаючись символом перемоги Радянського Союзу над нацистською Німеччиною, а нині замість символу славної перемоги повернулася як символ агресивної і загарбницької політики Російської імперії. Літеру «Z» 3 березня 2022 року Міністерство оборони РФ пояснило як символ гасла «За Перемогу», аналогізуючи її зі славною перемогою над фашистами в Другій світовій війні.

Висновки й перспективи. Отже, спричинена російсько-українською війною поява в українському законодавстві низки нових підкарних ознак спонукає до лінгвістичного аналізу семантико-текстуальної специфіки дописів у соціальних мережах, що дає змогу виявити відповідних маркерів як засобів їх оприявлення. Узагальнення авторського досвіду таких досліджень уможливило окреслення кола семантичних маркерів як об'єктивного змісту ознак кримінальних злочинів із подальшою інвентаризацією мовних засобів їхньої репрезентації – текстуальних маркерів як дописів загалом чи окремих фрагментів, у яких вербалізовано ці ознаки. Установлено, що найчастотнішою є дихотомійна ознака виправдовування та визнання правомірними російської агресії та окупації. Друга за поширеністю в досліджуваних матеріалах – ознака глорифікації агресорів та окупантів, а третя – заперечення російської агресії та окупації.

Перспективи прийдешніх досліджень цієї проблеми вбачаємо, по-перше, у поглибленні теоретичного підґрунтя, зокрема в контексті феномену постправди, а по-друге, в долученні ширшого матеріалу, що дасть змогу виявити нові семантичні й текстуальні маркери підкарних ознак.

Список використаної літератури

1. Ажнюк Б. М. Лінгвістична експертиза як науково-дослідний жанр. *Криміналістика і судова експертиза*. Київ, 2016. Вип. 61. С. 550–558.
2. Ажнюк Л. В. Лінгвістична експертиза: статус і методологічні презумпції. *Мовознавство*. 2012. № 3. С. 47–64.
3. Ажнюк Л. В. Конфліктний медійний текст як об'єкт лінгвістичної експертизи. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. 2013. Вип. 27. С. 18–32.
4. Аналітичний звіт «Кримінальна відповідальність за поширення інформації в Інтернеті до та після 24 лютого 2022 року». URL : <https://www.ppl.org.ua/wp-content/uploads/2022/12>.
5. Артикуца Н. В. Стан, проблеми й основні напрями розвитку лінгвоекспертної діяльності. *Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи* : матеріали XIII Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 30 листоп. 2017 р.) : у 2 ч. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2017. Ч. I. С. 20–24.
6. Голобородько К. Лінгвістична експертиза тексту: юридичний та мовний аналіз. *Український світ у наукових парадигмах*. Харків : ХІФТ, 2020. Вип. 7. С. 11–17.
7. Доценко О. Л. Лінгвістична експертологія в системі підготовки студентів-філологів. *Українська мова в юриспруденції : стан, проблеми, перспективи*. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2018. Ч. I. С. 154–156.
8. Доценко О. Лінгвістичні експертизи в дискурсі правозастосування. *Проблеми гуманітарних наук : збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія»*. 2021. Вип. 48. С. 45–52.
9. Доценко О. Лінгвістичні експертизи у судових справах про неправомірну вигоду (досвід комунікативно-прагматичного дослідження). *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип. 45. Т. 1. С. 132–137.
10. Ковкіна Є. В. Теоретичні і практичні аспекти вивчення комунікативного акту прийняття пропозиції вигоди в сучасній лінгвістичній експертизі мовлення. *Мовознавчий вісник*. Черкаси : Вид. ФОП Гордієнко Є. І. 2022. Вип. 32. С. 164–170.
11. Компанцева Л. Лінгвістична експертиза соціальних мереж в умовах гібридних викликів національній безпеці України. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. 2020. Вип. 40. С. 119–139.
12. Компанцева Л. Ф. Лінгвістична експертиза соціальних мереж. Київ : Аграр МедіаГруп, 2018. 318 с.
13. Кондратенко Н. В. Лінгвістична експертиза текстів політичної тематики: загальні принципи та прийоми. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2017. Вип. 12. С. 115–119. URL : file:///C:/Users/odots/Downloads/apftp_2017_12_30.pdf.
14. Кримінальний кодекс України : від 05.04.2001 р. № 2341-III (редакція 29.12.2022 р.). URL : https://protokol.ua/ua/kriminalnyi_kodeks_ukraini.

15. Лінгвістична експертиза : підручник / Л. І. Шевченко, Д. Ю. Сизонов ; за ред. Л. І. Шевченко. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2021. 244 с.
16. Прадід Ю. Ф. Місце лінгвістичної експертизи в системі кримінальних експертиз. *У царині лінгвістики і права*. Сімферополь : Еліно, 2006. С. 194–199.
17. Прадід Ю. Ф. Вступ до юридичної лінгвістики. Сімферополь, 2002. 104 с.
18. Радецька В. Сучасні напрями розвитку лінгвістичної експертизи усного мовлення. *Актуальні питання кримінального процесу, криміналістики та судової експертизи*. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2017. Ч. 1. 396 с.
19. Свиридова Л. В. Оцінні судження експертів використання судово-авторознавчої класифікаційно-діагностичної експертизи. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2011. Вип. 11. С. 258–265.
20. Сидоренко О., Бондаренко О., Сипченко І. Лінгвістична інтерпретація юридичної термінології в семантико-текстуальних дослідженнях. *Філологічні трактати*. 2023. № 14(2). С. 105–115.
21. Сизонов Д. Ю. Фаховий аналіз медійної фразеології в юрислінгвістичному аспекті. *Одеський лінгвістичний вісник* : спецвипуск. 2017. С. 195–200.
22. Словник української мови : в 11 т. / за ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1970–1980.
23. Черненко Г. А. Сфери застосування лінгвістичної експертизи. *Studia Linguistica*. 2012. Вип. 6. С. 220–223.
24. Шевченко Л. Лінгвістична експертиза медіатексту: критерії фахової аргументації. *Одеський лінгвістичний збірник* : спецвипуск. 2017. С. 237–239.
25. Шитик Л. В. Семантико-текстуальне дослідження сучасних конфліктогенних текстів. *Мовознавчий вісник*. Черкаси : Вид. ФОП Гордієнко Є. І. 2022. Вип. 33. С. 159–170.
26. Шитик Л. В. Специфіка семантико-текстуальних досліджень антиукраїнських інтернет-публікацій. *Кримський міжнародний форум: філологія та журналістика* : зб. матеріалів (20–21 жовтня 2022 року, м. Київ). Львів–Торунь : Liha-Pres, 2022. С. 127–130.
27. Юрислінгвістика : словник термінів і понять / укладачі: Л. І. Шевченко, Д. В. Дергач, Д. Ю. Сизонов, І. В. Шматко ; за ред. проф. Л. І. Шевченко. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2015. 348 с.
28. Dijk, T. A. van. Discourse, semantics and ideology. *Discourse and society*. 1995. Vol. 6. № 2. S. 243–289.
29. Etaywe A. Exploring the grammar of othering and antagonism as enacted in terrorist discourse: verbal aggression in service of radicalisation. *Humanities and Social Sciences Communications*. 2022. № 9(1). S. 1–12.
30. Etaywe A. Language as evidence: A discourse semantic and corpus linguistic approach to examining written terrorist threatening communication. *International Journal of Speech, Language and the Law*. 2023. № 29 (2). S. 230–238.
31. Etaywe A., Zappavigna M. Identity, ideology, and threatening communication: an investigation of patterns of attitude in terrorist discourse. *Journal of Language Aggression and Conflict*. 2021. № 10(2). S. 75–110.
32. Gębka-Wolak M. Językoznawstwo sądowe w Polsce. Obszary zainteresowania i zastosowanie. *Kwartalnik Sądowy Apelacji Gdańskiej*. 2017. № 3. S. 9–29.
33. Gębka-Wolak M., Moroz A. *Jednostka tekstu prawnego w ujęciu teoretycznym i praktycznym*. Toruń : Wydawnictwo Naukowe UMK, 2019. 226 s.
34. Olsson J. Forensic linguistics: An introduction to language, crime and the law. London & New York: Continuum, 2004. 288 s.
35. Shuy R. Terrorism and forensic linguistics: linguistics in terrorism cases. *The Routledge Handbook of Forensic Linguistics*. Chichester : Wiley Blackwell, 2021. S. 445–462.
36. Wasiak M. Profilowanie kryminalne i lingwistyka kryminalistyczna jako multidyscyplinarne metody typowania sprawców przestępstw. *Security, Economy & Law*. 2016. № 2. S. 84–105.

References

1. Azhniuk, B. M. (2016). Lnhvistychna ekspertyza yak naukovo-doslidnyy zhanr (Linguistic expertise as a research genre). In: *Kryminalistyka i sudova ekspertyza (Forensics and forensic examination)*. Kyiv, 61, 550–558 (in Ukr.).
2. Azhniuk, L. V. (2013). Konfliktnyy medyyny tekst yak obyekt lnhvistychnoyi ekspertyzy (Conflicting media text as an object of linguistic examination). In: *Aktualni problemy ukrayinskoyi lnhvistyky: teoriya i praktyka (Actual problems of Ukrainian linguistics: theory and practice)*, 27, 18–32 (in Ukr.).
3. Azhniuk, L. V. (2012). Lnhvistychna ekspertyza: status i metodolohichni prezumptsiyi (Linguistic expertise: status and methodological presumptions). In: *Movoznavstvo (Linguistics)*, 3, 47–64 (in Ukr.).
4. Analytychnyy zvit «Kryminalna vidpovidalnist za poshyrennya informatsiyi v Interneti do ta pislya 24 lyutoho 2022 roku» (Analytical report «Criminal liability for dissemination of information on the Internet before and after February 24, 2022»). Available at: <https://www.ppl.org.ua/wp-content/uploads/2022/12>.
5. Artykutsa, N. V. (2017). Stan, problemy y osnovni napryamy rozvytku lnhvoekspertnoyi diyalnosti (State, problems and main directions of development of linguistic expertise). In: *Ukrayinska mova v yurysprudentsiyi: stan, problemy, perspektyvy (Ukrainian language in jurisprudence: state, problems, prospects)*:

materialy XIII Vseukr. nauk.-prakt. konf. (Kyiv, 30 lystop. 2017 r.): u 2 ch. Kyiv: Nats. akad. vnutr. sprav, I, 20–24 (in Ukr.).

6. Holoborodko, K. (2020). Linghivistychna ekspertyza tekstu : jurydychnyj ta movnyj analiz (Linguistic expertise of the text: legal and language analysis). In: *Ukrajinsjkyj svit u naukovykh paradyghmakh (The Ukrainian world in scientific paradigms)*. Kharkiv: KhIFT, 7, 11–17 (in Ukr.).

7. Dotsenko, O. (2021). Linhvistychni ekspertyzy v dyskursi pravozastosuvannya (Linguistic examinations in discourse law enforcement). In: *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobyt'skoho derzhavnogo pedahohichnogo universytetu imeni Ivana Franka. Seriya «Filolohiya» (Problems of humanitarian sciences: a collection of Drohobyt'skyis scientific works Ivan Franko Pedagogical University. Series «Philology»)*, 48, 45–52 (in Ukr.).

8. Dotsenko, O. (2021). Linhvistychni ekspertyzy u sudovykh spravakh pro nepravomirnu vyhodu (dosvid komunikatyvno-prahmatychnoho doslidzhennya) (Linguistic examinations in illegal gain cases (communicative and pragmatic study practice)). In: *Aktualni pytannya humanitarnykh nauk (Humanities science current issues)*, 45, 1, 132–137 (in Ukr.).

9. Dotsenko, O. L. (2018). Linhvistychna ekspertolohiia v systemi pidhotovky studentiv-filolohiv (Linguistic examinations in the system of preparation of students of philology). In: *Ukrainska mova v yurysprudentsii : stan, problemy, perspektyvy (Ukrainian language in law : state, problems, prospects)* Kyiv: Nats. akad. vnutr. sprav, 1, 154–156 (in Ukr.).

10. Kondratenko, N. V. (2017). Linhvistychna ekspertyza tekstiv politychnoyi tematyky: zahalni pryntsyipy ta pryomy (Linguistic examination of political texts: general principles and techniques). In: *Aktualni problemy filolohiyi ta perekladoznavstva (Actual problems of philology and translation studies)*, 12, 115–119. Available at: file:///C:/Users/odots/Downloads/apftp_2017_12_30.pdf (in Ukr.).

11. Kovkina, E. V. (2022). Teoretychni i praktychni aspekty vyvchennya komunikatyvnoho aktu pryynnyattya propozytsiyi vyhody v suchasnyy linhvistychniy ekspertyzi movlennya (Theoretical and practical aspects of the study of the communicative act of accepting an offer of benefit in the modern linguistic examination of speech). In: *Movoznavchyy visnyk (Linguistic Bulletin)*. Cherkasy: Vyd. FOP Hordiyenko Ye. I., 32, 164–170 (in Ukr.).

12. Kompantseva, L. F. (2018). Linhvistychna ekspertyza sotsialnykh merezh (Linguistic examination of social networks). Kyiv: Ahrar MediaHrup, 318 (in Ukr.).

13. Kompantseva, L. (2020). Linhvistychna ekspertyza sotsial'nykh merezh v umovakh hibrydnykh vyklykiv natsionalniy bezpetsi Ukrainy (Linguistic examination of social networks in the conditions of hybrid challenges to the national security of Ukraine). In: *Aktualni problemy ukrajinskoyi linhvistyky: teoriya i praktyka (Actual problems of Ukrainian linguistics: theory and practice)*, 40, 119–139 (in Ukr.).

14. Kryminalnyy kodeks Ukrainy (Criminal Code of Ukraine): vid 05. 04. 2001 r. № 2341-III (radaktsiya 29.12.2022 r.). Available at: https://protokol.ua/ua/kryminalnyy_kodeks_ukraini (in Ukr.).

15. Shevchenko, L. I. & Sizonov, D. Yu. (2021). Linhvistychna ekspertyza (Linguistic examination): pidruchnyk. Kyiv: VPTS «Kyyivskyy universytet», 244 (in Ukr.).

16. Pradid, Y. F. (2002). Vstup do yurydychnoyi linhvistyky (Introduction to legal linguistics). Simferopol, 104 (in Ukr.).

17. Pradid, Y. F. (2006). Mistse linhvistychnoyi ekspertyzy v systemi kryminal'nykh ekspertyz (The place of linguistic expertise in the system of criminal expertise). In: *U tsaryni linhvistyky i prava (In the field of linguistics and law)*. Simferopol: ElinoS, 194–199 (in Ukr.).

18. Radetska, V. (2017). Suchasni napryamy rozvytku linhvistychnoyi ekspertyzy usnoho movlennya. Aktual'ni pytannya kryminalnogo protsesu, kryminalistyky ta sudovoyi ekspertyzy (Modern trends in the development of linguistic examination of oral speech. Current issues of the criminal process, criminology and forensic examination). Kyiv: National. Acad. internal cases, 1, 396 (in Ukr.).

19. Sviridova, L. V. (2011). Otsinni sudzhennya ekspertiv vykorystannya sudovo-avtoroznavchoyi klasyfikatsiyno-diahnostychnoyi ekspertyza (Evaluative judgments of experts on the use of forensic classification and diagnostic examination). In: *Teoriya ta praktyka sudovoyi ekspertyzy i kryminalistyky (Theory and practice of forensic examination and criminology)*, 11, 258–265 (in Ukr.).

20. Sydorenko, O., Bondarenko, O. & Sypchenko, I. (2023). Linhvistychna interpretatsiya yurydychnoyi terminolohiyi v semantyko-tekstualnykh doslidzhennyakh. (Linguistic interpretation of legal terminology in semantic-textual research). In: *Filolohichni traktaty (Philological Treatises)*, 14 (2), 105–115 (in Ukr.).

21. Syzonov, D. Yu. (2017). Fakhovyy analiz mediynoyi frazeolohiyi v yuryslinhvistychnomu aspekti (Professional analysis of media phraseology in jurisprudential aspect). In: *Odeskyy linhvistychnyy visnyk: spetsvypusk (Odesa linguistic bulletin: special issue)*, 195–200 (in Ukr.).

22. Slovyk ukrajinskoyi movy: v 11 t. (Dictionary of the Ukrainian language: in 11 volumes). Kyiv: Naukova dumka, 1970–1980 (in Ukr.).

23. Chernenko, H. A. (2012). Sfery zastosuvannya linhvistychnoi ekspertyzy (Scopes of linguistic examination). *Studia Linguistica*, 6, 220–223. (in Ukr.).

24. Shevchenko, L. (2017). Linhvistychna ekspertyza mediatekstu: kryteriyi fakhovoyi arhumentatsiyi (Linguistic examination of media text: criteria of professional argumentation). In: *Odeskyy linhvistychnyy zbirnyk: spetsvypusk (Odesa linguistic bulletin: special issue)*, 237–239 (in Ukr.).

25. Shytyk, L. V. (2022). Spetsyfika semantyko-tekstual'nykh doslidzhen' antyukrayinskykh internet-publikatsiy (The specifics of semantic and textual research of anti-Ukrainian internet publications). In: *Krymskyy mizhnarodnyy forum: filolohiya ta zhurnalistyka (Crimean International Forum: Philology and Journalism)*: zb. materialiv (20–21 zhovtnya 2022 roku., m. Kyiv). Lviv–Torun: Liha-Pres, 127–130 (in Ukr.).
26. Shytyk, L. V. (2022). Semantyko-tekstualne doslidzhennya suchasnykh konfliktohenykh tekstiv (Semantic-textual research of modern conflict-generating texts). In: *Movoznavchyy visnyk (Linguistic Bulletin)*. Cherkasy: Vyd. FOP Hordiyenko Ye. I, 33, 159–170 (in Ukr.).
27. Shevchenko, L. I., Dergach, D. V., Sizonov, D. Yu. & Shmatko, I. V. (2015). Yuryslinhvistyka (Legal linguistics): slovnyk terminiv i ponyat. Kyiv: VPTS «Kyyivkyy universytet», 348 (in Ukr.).
28. Dijk, T. A. van. (1995). Discourse, semantics and ideology. In: *Discourse and society*. 6, 2, 243–289 (in Eng.).
29. Etaywe, A. (2022). Exploring the grammar of othering and antagonism as enacted in terrorist discourse: verbal aggression in service of radicalisation. *Humanities and Social Sciences Communications*, 9(1), 1–12 (in Eng.).
30. Etaywe, A. (2023). Language as evidence: A discourse semantic and corpus linguistic approach to examining written terrorist threatening communication. In: *International Journal of Speech, Language and the Law*, 29(2), 230–238 (in Eng.).
31. Etaywe, A. & Zappavigna, M. (2021). Identity, ideology, and threatening communication: an investigation of patterns of attitude in terrorist discourse. In: *Journal of Language Aggression and Conflict*, 10 (2), 75–110 (in Eng.).
32. Gębka-Wolak, M. (2017). Językoznawstwo sądowe w Polsce. Obszaryzainteresowania i zastosowanie (Areas of Interest and Application). In: *Kwartalnik Sądowy Apelacji Gdańskiej*, 3, 9–29 (in Pol.).
33. Gębka-Wolak, M. & Moroz, A. (2019). *Jednostka tekstu prawnego w ujęciu teoretycznym i praktycznym* (A unit of legal text in theoretical and practical terms). Toruń: Wydawnictwo Naukowe UMK, 226 (in Pol.).
34. Olsson, J. (2004). *Forensic linguistics: An introduction to language, crime and the law*. London & New York: Continuum, 288 (in Eng.).
35. Shuy, R. (2021). Terrorism and forensic linguistics: linguistics in terrorism cases. In: M. Coulthard, M. Alison and R. Sousa-Silva (Eds). *The Routledge Handbook of Forensic Linguistics*. Chichester: Wiley Blackwell, 445–462 (in Eng.).
36. Wasiak, M. (2016). Profilowanie kryminalne i lingwistyka kryminalistyczna jako multidyscyplinarne metody typowania sprawców przestępstw. In: *Security, Economy & Law*. 2, 84–105 (in Pol.).

**LINGUISTIC EXPERTISE WARTIME: SEMANTIC-TEXTUAL MARKERS
OF JUSTICIABLE AS SIGNS OF CRIMINAL CRIMES CAUSED
BY THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR**

*Valentyna Kalko, Doctor of Philological Sciences, Professor of the
Department of Ukrainian Linguistics and Applied Linguistics,
Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy
(Cherkasy, Ukraine)*

e-mail: mkalko@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-9394-1664>

Identifier Scopus-Author: 57219247796

*Mykola Kalko, Doctor of Philological Sciences, Professor of the
Department of Ukrainian Linguistics and Applied Linguistics,
Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy
(Cherkasy, Ukraine)*

e-mail: mkalko@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6042-4436>

Identifier Scopus-Author: 57219238410

Abstract. Introduction. *The article is devoted to consideration of main results of semantic and textual analysis of calls in the modern Ukrainian socio-political discourse. Forensic linguistic (semantic and textual) examination of speech to identify statements expressed as calls is one of the most relevant ones while pre-trial investigation and trial of criminal proceedings.*

The purpose. *The purpose of the article is to carry out a complex analysis the justification of armed aggression, the recognition of armed aggression as legitimate, the denial of armed aggression based on the material of the conflict-causing content of the period of the full-scale military invasion of the Russian Federation on the territory of Ukraine.*

The methods. The research was conducted on the basis of general scientific methods as well as on the basis of linguistics special methods and techniques, namely, using the method of observation, method of linguistic-stylistic analysis of a text, method of modeling, methods of semantic-syntactic and lexical-grammatical analysis, etc. Communicative intention of the author of the research in general was established with the help of the discursive method and the method of intent-analysis.

Main results of the study. A semantic-textual study of the media message was carried out using the linguistic interpretation of specific texts. Semantic-textual research of conflicting texts included: 1) interpretation of lexemes by semantic analysis of their components; 2) establishing the objective content of statements by means of lexical-semantic and conceptual-content analysis, followed by establishing the semantic correlation of the content of the statement and lexical meaning; 3) determination of the actual content of the key words of the message through the application of the contextual-interpretive method, which makes it possible to understand the conceptual content of the studied phenomena; 4) establishing key words, logical-grammatical connections within the speech act, means of inter-phrase communication in the text of the message to determine cause-and-effect relationships in the objective content of the message as an argument for the legality of armed aggression.

Originality. The expertise discourse analysis is the determination of those peculiarities in the selection and combination of language means that form the conflictogenicity of the text modus. Such a modus is formed with expression of dislike and hatred to another nation, affirming the idea of the exclusivity of one's own nation, and encouraging aggressive actions, which are expressed by the impelling compositional forms of appeal, proclamation, instruction, advice, warning, demand, threat. Each of the forms is characterized by its own configuration of ways and means.

Conclusions and specific suggestions of the author. Russian linguistic and cultural pattern holders demonstrate speech behavior in Ukraine that has been formed under the external ideology of governance and illustrates the destructive changes in the values of Ukrainian self-identity, which is a consequence of linguistic cognitive manipulation of the public opinion under the imposed information model of total Ukrainophobia.

Key words: semantic-textual research, linguistic expertise, justification, recognition of armed aggression as legitimate, glorification, denial of aggression, semantic marker, text marker.

Надійшла до редакції: 18.09.23

Прийнято до друку: 17.11.23